

գաւոր Վեհապետներ, Մեծ Իշխան Ֆինլանդիայի և այլն և այլն, յայտարարում ենք մեր բոլոր հաւատարմով հպատակներին, Համայն եկաւ Տէր Աստուծուն իր անքննելի ճանապարհների մէջ ցանկնել Ռուսաստանը ծախսաւորի հարուածով և յանկարծակի կանչել իրան մաս Նորա Ռարերարին, Ռազմաւոր Ալեքսանդր II-ին: Դա ընկաւ Նորազորների սրբապետը ձեռքով, որանք անդադար դաւ էին դնում Նոր խանգաղին կեանքին, նրանք դաւաճանեցին Նորա այնքան խանգաղին կեանքին, որովհետեւ նորանում անսնունդ էին Ռուսաստանի մեծութեան և առաւ ազգի բարորակեան նկնուիլը և գրաւականը Հպատակելով Աստուծային Նախախնամութեան գաղտնի հրամաններին և ուղղելով մաղթանքներ գեղի Ամենաբարեկէց Մեր Հանգուցեալ Մեղի մաշուր հոգու հանգստեան համար, Մենք բարձրանում ենք մեր պապական Ռուսաստանի կայսերութեան և նրանից անքան Վեհապետին խաղաւորութեան և Ֆինլանդիային Մեծ-Իշխանութեան գահի վրա, կը բաժանւր Մեր ուսերին Աստուծոյ Մեր վրա գրած ծանր բեռը, հաստատ յաւաք Նորա ամենախաղաղ օգնութեան վրա: Թող որհնէ Նա Մեր քանքը Մեր սիրեցեալ Հայրենիքի բարօրութեան համար և խոյ ուղղէ Նա Մեր այսեւր Մեր բոլոր հաւատարմով հպատակներին երջանելութեան կազմելուն: Կրկնելով Ամենակալ Աստուծու առաջ և Մեր Մեղից արուած երգումը, նախքան մեր նախնիների աւանդութեան համեմատ Մեր ամբողջ կեանքը Ռուսաստանի երջանելութեանը, պարտական և փառքին, Մենք հրաւիրում ենք Մեր հաւատարմով հպատակներին միասնել իրանց ազգայնիքը Մեր մաղթանքների հետ Ամենաբարեկէց սեղանի առջև և հրամայում ենք հաւատարմութիւն երգուելու Մեր ժառանգին Նորին կայսերական Ռազմաւորութեան Նիկիայի Ալեքսանդրովիչին: Տեսած է Պետերբուրգում մարտի 1-ին 1881 թ.ին:

ԱԼԷԿՍԱՆԴՐ III.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ինչպե՞ս մեզ հաղորդում է մեր թղթակցը, կախկէթի գրիմը բոլոր գիւղերում բացվեցան հայի

Այնչէ՛ նախանայ չը կարողացաւ: Ամբողջ որը թափաւել էր նա, իսկ այժմ որտեղ էր թերեւ նրան չար բախար:— Գժուար էր գիտեալ: Դա հայեց զէպի աստղայից երկինքը: Այս գիշեր աստղերը ինչ որ հանգիստ չէին, անդադար շարժում էին և իրանց տեղում չէին կանգնում: Ի՞նչ էր պատահել: Աչքերը կրկին փակել և մի քանի րոպէ մնաց չփախկանալ մէջ: Ահա՛ զարնեալ բաց արեց, անսուս, անբող երկինքը պարտում էր իր շուրջը, ամեն ինչ ասկեւ ու վրա էր լինում, աստղերը նայեցեալ կամ զէպի աջ էին փախում, կամ զէպի ձախ: Գարնանային այն էր, որ ինքն էլ նրանց նեւ պարտում էր: Ինչպէս էր այսպեւ լինում: Միմէ՛ աշխարհի վերջը հասել էր: Դա աչքերը կրկին փակել, որ այնչէ՛ չը տեսնէ: Այժմ՛ նրան արեւը կրկին շնան մի բան: Մտաւաւորութիւնը, խառնված երկնային նեւ, սկսեց աստղի խառնել նրա երեւաւորութիւնը: Մտածում էր, թէ մահուան աստղային մէջ է գտնվում ինքը: Թէ ասեւ չուտով կը յայտնվէ հոգեւոր հրեշտակը և ամեն ինչ կը միջնանայ:... Բայց— Ինչպէ՛ս էր ուշանում նա, ինքը ուրախութեամբ, մեծ ուրախութեամբ կը ցանկանար հանգիստը նրան: Կեանքը նրանից աւելի անսնունդ չէր կարող լինել, քան թէ որ էր: Աշտիտի հոգեկան անմեղանքների մէջ երկար շարժւում էր նա, մինչեւ փոքր ինչ հանգստացաւ: Բայց աչքերը բաց անել: չէր համարձակվում: Այստեղում էր ինչի, բայց քանակ էլ մաս չէր գտնու: Այժմ՛ մարդ, ոչ բուռը, այց ինչ պատմ էր: Արդե՛ս ամբամութեան պատճառով քնել չէր կարողանում, թէ որտե՛ յաղմուքը խառնութեան մէջ էր ձգել նրան:

Դա աչքերը բաց արեց միւս օրը, անսուս, որ արեւմտեւ կանգնել էր: Կենտրոնայ տեղը, անք, դաշտ և ձոր լլկած էր պարծաւ, անսահման լուսաւորութեամբ: Գիւղերայ խառնել նեւ անցել էին և նրա ան մարդը, այժմ նրա արտում տի-

մարտերը և շատ անգերումն էլ գիւղական բանկեր: Միայն թէլուր մինչեւ այժմ ոչ հայի շնանում, ոչ էլ բանի ունի: Դայն թղթակցը գրում է որ թեւաւում թիւիկ էլ չը կայ: Դաւաւաւան թիւիկը և զեղադորը միմեանց մէջ թնաւի են: Թիւիկը հիւանդատիրոջ թիւիկն է ու զարկում զեղ թերելու համար, ասելով, ասի զեղը, որ եւ նշանակել եւ մեր զեղաւան մէջ չը կայ: Իսկ զեղադորը ասում է այց քը: Թիւիկը այնչէ՛ չէ հասկանում: Իսկ մինչեւ որ զեղադորը և թիւիկը միմեանց մէջ կուտան են, Կ = Կ Լ Ի = 2 ասում բաղադր հիւանդութիւնը շատ զոհեր է ասում: Թէլուրում և բաղադր չըլաղաւոր գիւղերում:

ԵՐԵՒԱՆԻՅ մեզ գրում են: Էվարդանանց ասոնք կատարելու ժամանակ մեր հոգեւոր զարդի ուսուցիչ Նիկիայի Տէր-Նանդեանց մի ծառայող, որ իր բանաստեղծական ոգով և իր պատւով մարերով խոր ապաւորութիւն թողեց հանդիսականների վրա: Պարտը այն միտքը յայտնեց որ ժամանակակից հայր այն ժամանակ միայն արմանի կը լինի: Վարդանի և նրա նիգարակիցների յիշատակին, երբ կըրճանի ազգութեան ամբողջութեան ու միութեան բարոյական գաղափարը: Յանկալի է որ Ն. Տէր-Նանդեանցի համար աղաղակը մեր պարերական հրատարակութիւններից մինի մէջ:

ԻԿԳԻԹԻՅ մեզ գրում են որ թիւրքաց պաշտօնականները շատ խիստ են վերաբերում զէպի Ռուսաստանից սահման անցնող, կամ թիւրքաց Հայաստանից ուսուց Հայաստանն անցնող հայադարձարդները: Կրկին հայ երկտարդներ, որոնք զայիտ էին վանել և պէտք է անցնէին ուսուց սահմանը: Թիւրք պաշտօնականների հրամանով բանտարկվեցան Հին-Բալայկաի մէջ և մնացին բանտարկված 40 օր: Վերջապէս այց երկտարդները կարողացան ազատվել բանտից: Հին-Բալայկաի կողմի հայ ազգաբնակչութիւնը վերջին ծայր յաւանաւորութեան է հասած թիւրք պաշտօնականների ճնշման պատճառով: Այժմ բոլոր մանուսար նախնիներն էլ թիւրքաց կառավարութեան պաշտօնականները բաց են անում և կարգում են:

Մեր լրագրին հաղորդում են ԱԼԷԿՍԱՆԴՐ III-ՊԵՐՔԻՆ որ նորերում անշայտ աւաղակներ մի խանութ են կտորել: ապրանքը միջից գալիս են թերեւ և խանութի գործակաւարին էլ ապանել: Բայց ինչպէ՛ս, անգիտակցական անգործութիւն: Պատճառը ինքն էլ չը գիտէ: Արդե՛ս իր շուրջը զարկած նոր կեանքը, թէ Աստուծոյ զեղեցիկ աշխարհի հրապարակը կրկին թափեցին նրա հոգում կեանքի քաղցրութիւնը:—այց անկարող էր նա բացատրել, միայն նրա գոհմանով զէմ: Երբ մի փայլեց մի անմեղաւոր ծայր և նրա նայեցեալ գոհմանով չըլաղաւոր գուրս թնան նեւեւայ խառնեց, իսկ զեւ չի պիտի մեղմել: Ինչ հարկաւոր է զեւ երկար ապրել: Եւ ուրախութեան իմ ծնողների զերեզմանի վրա: Եւ երգումով նայն ուրախ կրկնելի: Մերթի և ձեռքների ներքինապետ մաս: Եւ պէտք է կատարել իմ խառնութեանը:...

Բայց պէտք էր մի բանով յաղնել իր քաղցը: Երբ կրկին լինել շարունակել ապաւիզել կեանքը: Դա մտեցաւ իրանից ոչ այնքան նեւ: Դաւաղ առաւակին, սկսեց քաղել նրա ափերից մի քանի անսակ ծանոթ բոյսեր, որանց համարում ուտել անկարելի էր: Դիւայն կերակրելների մէջ և աղցանի համար էին գործածվում: Այնպէ՛ս ասեւ այց բոյսերը, բայց նրանք փոխանակ յաղնելու: Դրա քաղցը պատճառեցին աստուծոյ մէջ աստիկ ցաւ: Դա անհուրթութեամբ զէն զեղեց քաղած բոյսերը և մի քանի րոպէ մնաց յաւանաւ շփոթութեան մէջ, ամենին չը նկատելով, որ այց միջին խառնեցելով, ծիծաղելով, երգելով անցնում էին նրա մարմնի մի խառն կիկիկեր: Դրանք վերադառնում էին այստեղների հանգուանից, և կաթիկ կիկերը շարժում, գիտնում էին զէպի գիւղը:—Մտիկ ասէ՛ք, մտիկ ասէ՛ք, ինչ է ասում այց մարդը, ասաց նրանցից: Ինչ իր թերեւորհիւն, ջայց աղալով պատճառ: Դրա:—Երեք, քաղցած է խեղճը, ասաց մի սիրուն աստեղիտ: ասեցեան աղջիկ: Երբ որոշում էր բոլորից թէ իր հաղաւոր նորութեան և թէ իր շարժանքի համարանկ մեկրով:

են, որովհետեւ աս բացական էլ շուրջից էլ անաւանցել: Ասում են որ աւաղակներից մինը կայանաւորված է արդէն, թէն այց շուրջ աստղութեան է կարտ:

Այնչէ՛նում ենք մեր բանաստեղծներին, որ հասցէ փոխելու համար պէտք է ազարկել Մշակի խորագրութեանը 7 կապիկանց երկու մարկա: Եթէ ոչ, հասցէն չենք փոխի: Հասցէները մի անգամ աղգած ունենք, իսկ հիմը ոչ, հասցէն, երկրորդ անգամ հասցէն աղգելու համար մենք զարմաղ աղաւորի և թղթի նայն ծախաներ ունենք: Դրա համար էլ հասցէ փոխող խառնաշիւր բանաստեղից պատճառում ենք մի թիւիկ, լրացուցիլ վնար, այն է կաթ կապիկանց երկու մարկա:

Մշակի վերջին համարում աղգած Ներսիսեան զարդի տարեկարմի աւիթով յոգեւածի մէջ մասն երկու միայն: 1) աստղին երկու 3-րդ սիւնի, 13 աստղում զգած էր, յայտնելով այն բոլոր կարծիքները, իսկ պէտք է լինէ՛ր այն մարդ կարծիքը: 2) նայն երկու 4-րդ սիւնի 26 աստղում աղգած է՝ շատ նեւ կերպով մանում են: Իսկ պէտք է լինէ՛ր շատ նեւ կերպով միմեան են:

Հարաւ օր, 28-ին փետրվարի, պ. Պաշինո կարող թիւիկի կրտսերում իր գաւախտութեամբ Միւրը Միւրի Միւրի վրա: Ժողովուրդը շատ քիչ էր կեկել: Տեղերի երկու երրորդական մարդ գաւախտ էր: Դաւախտութիւնը շատ ասուն անցաւ: Պ. Պաշինո ոչ թէ կեկեղանի խառնով էր գրուցում, այլ կարգում էր անտարկից, ասանց զէպին անգամ բարձրացնելու: Դրա պատճառ երկում էր ոչ թէ իր անսան ու լսածի արգիւնքը, այլ մի մերկանայական կոմպլիքցիա, քաղաւոր արիւն զրբերից, որանց կարողացով մենք ինքներս կարող էինք ծանոթանալ նրա նկարագրած երկինքների նեւ:

«St. Peterb. Herald» լրագրը հաղորդում է որ Մեծ Իշխան կաթիկանեան փոխարքայի ներկայութեամբ և մասնակցութեամբ պիտի մշակվի Ս. Պետերբուրգում մի նոր կազմակերպութեան ձև կաթիկան կառավարութեան համար, այց երկրի և քաղաքական Ռուսաստանի նեւ ամենաանկարողով միացնելու մարմն: Կաթիկան փարչական կազմից բանակվելու է երկու նախնիների վրա, խառնաշիւր մի մի նախնական գլխաւոր:

—Բացած չէ, պատասխանեց նրան մի պատասխան:—Երեք, զիմ է, անսան էր, աչքերը ինչպէ՛ս փափում են:

—Ինչ նա խառնում, կեկել, զիմ զու եւ, պատասխանեց նրան փոքրիկ աղջիկը, և իր ձեռքի պզնակ թաւը մտեցրեց կիկիկերից մէկին, ինչպէ՛ս, որ կաթ անէ:

Կինը ուրից ցած թերեց կաթով լիւր կուր, լլրեց պզնակ թաւը, և փոքրիկ աղջիկը երկու ձեռքով բռնելով, վաղեց պատճառ մաս: Պաշինո աղցած նայում էր այց մանկանաւ լուրսերութեան վրա, որին, կարծես, երկինքը ուղարկել էր իրան օդելու համար:

—Ա՛հ, խոթը, ասաց նա մանկական անկեղծ կարեկցութեամբ, —եւ քեզ համար հայ էլ կը թերեմ:

Պատանին իր շնորհակալութեամբ լի աչքերը զարմեցնելով այց երկուսին նման չընող արարածի վրա: Ընդունել թաւը: Աղջիկը կրկին զարմաւ իր ընկերահիւնների մաս և այս անգամ թերեց մի կտոր հայ: Դրա վարժանքը այն աստիճան արտաշար էր, որ պատանին բոլորովին զարմացած մնաց: Դա աւելի խառն չը գտաւ, որ յայտնէ իր շնորհակալութիւնը, միայն զատարկած թաւը լեւ աղալով, ասաց:

—Ինչ Աստուծա՛ որհնէ քեզ, սիրուն աղջիկ: Այց որհնութիւնը այնքան խոթի թեւացաւ, որ փոքրիկ աղջիկը ծիծաղեց, և խառնվելով իր ընկերահիւնների խոթին, նեւացաւ:

Իսկ պատանուն այժմ աստիկ նեւաբարձր էր այն միտքը, թէ ան էր դա, ու՛մ աղջիկը, որ այց հասկանում ունէր այնքան գոթ և ցաւակցութիւն զէպի մարդկանց թշուաւութիւնը: Դա մտածեց, թէ ոչխարների համար շատ նեւաւ չը պիտի լինէր և սկսեց զիմել զէպի այն կողմը, գոցել հայրենիքից որ և ինչ անգեկութիւն կը ասանար:

Հանապարհ, որ ասում էր զէպի այն կողմը,

քաղաքով, հիւսիսային կաթիկան գլխաւոր քաղաքը լինելու է Վլադիկաւկաս, իսկ հարաւային մասի՝ Թիֆլիս:

Հաւաքարի Մարիամեան օրիւրդաց զարդը այս տարի էլ, իր սովորութեամբ պատրաստվել էր հանգիստար կերպով անելու: Էմբանեցեց կեկեղեցում Վարդանանց տանը, բայց պատարա: Գիշը այս տարի լինելով մի տղա քանանայ, կարծես գիտմամբ, ինչպէ՛ս ժողովուրդը ասում է, պատարագից չիլտալու: Եր արեւ, նրան աստուծան ժամի 7 1/2 աստղայով: Այց իր արարանքով նա վրադեցրեց թէ ժողովրդին և թէ իր ընկեր միւս քանաններին:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Վերջին օրերը ամբողջ Եւրոպիայի գրաւված էր թաղածաւանդի որդու հարսանքի տոնախմբութեամբ: Բայց այս տոնից անցան և այժմ մայրաքաղաքը կրկին ընդունեց իր առաջնայ կերպարանքը, կրկին քաղաքական խնդիրները ամենից աւելի են զբաղեցնում բերլինցիներին:

Բիւնարի իշխանը նորերում մի ծառանց պարլամենտի մէջ, որ իր բովանդակութեամբ աւիթ է ասիւս այլ և այլ բացաւորութիւններին: Բիւզմետի քննութեան ժամանակ իշխան Բիւնարիկ ամենամարհախաւորը, պատգամաւոր Բիւնարի մի երկար և մշակված ծառի մէջ անդործ քննադատութեան տակ ենթարկեց Բիւնարիկ ամբողջ փինանսական օրտանքը և մի նայն ժամանակ հարց ասալարից կատարութեանը թէ ինչ պատճառով բանարները դարձաւ պատահարների զէմ կեանքի ապահովութեան օրէնքը չը ներկայացվեցաւ: Բայնաստի քննութեանը: Գորան Բիւնարի պատասխանեց թէ որպէ՛ս միակ պատասխանատու անձն կայսերութեան մէջ, Նա ամենին իրան պարտաւոր չէ համարում ներկայացնել կայսրի հաստատութեամբ:

Ծանկեմ էր անմարմն եղած խոսքով և ուրմար պատանիքով անցնում էր բոլորների վրա: Տեղանց կորչում էր նա խիտ թուփերի մէջ, տեղանց շարունակվում էր կանաչապարզ արտաճարների միջով: Այստեղ արեւակի պայծառ հաւաղակները թափել էին մարերի և գաւառների վրա մի սրանելի շեքութիւն, իսկ այնտեղ, փոքր ինչ նեւաւ, կապուտակ երկինքը միախառնվում էր կաթիկանեան միւսապատաւների զարմար աստանանների նեւ:

Յաղնիկով իր քաղցը, կաղաւթելով աղաւթած ումերը, պատանին շտապով ասում էր զՆում: Եւ իրաւ, ոչխարների համար շատ նեւաւ չէր: Բոլորների միւս կողմում, կենտրոնայ աթիլ պատճառով, նրանց պատկերել էին թուփերի նախնաւ տակ: Կուշա ու գաւառակ անտառանները: Կանգարաւ շարժ ծնկների վրա, երբեմն իրանց միամիտ աչքերը այս կողմ և այն կողմ էին զարմում և մեծ արարածակով որհնում էին: Տեղանց երկու շարունակ աչքեր, կանգնած ետեւ ասների արեւակների վրա, միմեանց հանդէպ, իրանց կղզիների ումն էին փորձում: Փոքր ինչ նեւաւ աւաղին շերտ, գոտիները աւելի թափելների վրա գրած, պատկեր էին, և զգոյշ, խառնակ աչքերով նայում էին իրանց շուրջը: Տեղանց պատանուն, նրանք խոթով վրա վաղեցին և անշուշտ պատառ-պատառ կանկնի, եթէ նա չէ խելք այնտեղ ընկած փայտի կտորը և նրանով չը պաշտպանվէր: Ենեքի բարձրացրած աղաղակը նրա վրա զարմեց հայրենիքից մէկի ուղարկութիւնը, որը կենտրոնայ աթիլից թաւացած, պատկեր էր վաղեցի տաննեւաւ տակ: Դա չը շարժվելով իր տեղից, նեւաւից մոլորելն կանեց:

—Ա՛յ մարդ, այ՛ մարդ, այս կողմից, այս կողմից:

(Կը շարունակուի)